

Demens

Scandinavian Center

6. november 2009

Ledende overlæge Lisbeth Uhrskov

Ph.D., MSc.(Econ), Lektor

Lisbeth.uhrskov@ps.rm.dk

Advarselstegn ved demens

- Glemmer aftaler
- Dagligdags gøremål umulige eller svære
- Almindelig ord smutter
- Svært at orientere sig, kan fare vild i vante omgivelser
- Dømmekraften svigter
- Lægger ting de mærkeligste steder
- Personlighedsændringer
- Personen mere passiv

Demensdiagnosen

- Den første undersøgelse foregår som regel hos egen læge
  - Ved behov videre henvises patienten til neurolog eller psykiater
- Udredning for demens omfatter:
  - Gennemgang af sygehistorie, beskrivelse af funktionsnedgang helst med hjælp fra pårørende/hjemmeplejen
  - Test af patienten med hukommelsestest
  - Legemlig undersøgelse
  - Blodprøver
  - Scanning af hjernen
- Ved behov:
  - Psykiatrisk vurdering og neuropsykologisk undersøgelse

Hvorfor er der behov demensudredning?

- For at udelukke:
  - At patienten har en akut forvirringstilstand
  - At hukommelsesbesværet skyldes depression
- For at diagnosticere demenstyper der er reversible:
  - Demens forårsaget for lavt stofskifte
- En diagnose giver overblik over prognose, forventelige symptomer og forløb
- En diagnose kan målrette og intensivere den kommunale støtte
- Nogle demenstyper kan behandles med medicin, der forsinkes men ikke helbreder demensforløbet

De lægelige kriterier for demens

- A Svækket hukommelsesfunktion især for nyere data
Svækkelse af andre intellektuelle funktioner, som:
  - Dømmekraft
  - Abstraktionsevne
  - Tænkning
  - Planlægning
- B Svækkelse af personlighed og adfærd (mindst 1 af nedenstående):
  - Emotionel labilitet
  - Irritabilitet
  - Apati
  - Forgrovet social adfærd
- C Patienten må ikke være i en forvirringstilstand på grund legemlig sygdom
- D Tilstanden skal have varet mere end 6 mdr.

Symptomer ved demens

- Symptomerne afhænger af hvor i sygdomsforløbet personen befinder sig
- De primære demenssymptomer
- Funktionssymptomerne
- Adfærdsændringer

Symptomer ved Alzheimers demens

- De primære demenssymptomer
  - Amnesi (hukommelsessvækkelse)
    - Indlæring, optagelse og genkaldelse
  - Afasi
    - Talevanskeligheder
  - Apraksi
    - Sammenbrud i automatiserede ubevidste handlemønstre
  - Agnosi
    - Manglende erkendelse af sanseindtryk
  - Frontale funktioner
    - Initiativ
    - Dømmekraft
    - Sociale færdigheder
    - Følelsesliv

Forskel på mennesker – og på sygdomsforløb

- Der er ikke noget typisk forløb
- En fremadskridende tilstand
- Kan udvikle sig langsomt med gradvis forværring eller rykvist
- Et sygdomsforløb præges af patientens legemlige tilstand, personlighed omgivelserne og den støtte der er i miljøet

Behandlingsmuligheder

- Lægelig
  - Antidemens medicin
  - Behandling med psykofarmaka af adfærdsforstyrrelser
  - Reduktion i medicin der påvirker hukommelsen og øger risikoen for adfærdsforstyrrelser
- Pædagogisk, psykologisk, plejefaglig
  - Psyko-edukation til pårørende
  - Relevant støtte og pleje
  - Fastholde færdigheder og kompensere for tabte færdigheder
- Socialt
  - Hjælp til de pårørende
  - Relevant boligtilbud
  - Ansøgning om førtidspension til yngre demente

Demenssværhedsgrader

- Let demens
  - Hukommelse og koncentrationsevne noget svækket
  - Måske tendens til tilbagetrækning, nedsat interesse for omgivelserne
  - Eventuelt arbejde opgives, pensionisttilværelse køres på nedsat blus
  - Behov for hjælp til større beslutninger, kan godt bo hjemme
- Middelsvær demens
  - Tydeligt hukommelsessvækket
  - Begyndende apraksi, kræver stabile rammer og megen praktisk støtte til for eksempel rengøring og indkøb
  - Kan føle sig angste, irritable og/eller ideer om at være bestjålet
  - Kan bo hjemme med megen hjælp, men kan ikke klare sig uden hjælp fra andre
- Svær demens
  - Socialt hjælpeløse
  - Behov for hjælp til de fleste praktiske opgaver
  - Evnen til egenomsorg selvorganisering bortfaldet har behov for kontinuerlig pleje
  - Ofte svær afasi, agnosi og adfærdsforstyrrelser
  - Mange forekommer identitetsopløste

Hvordan støtter man en person med demens

- Generelt
  - Skaber overblik og overskuelighed
  - Strukturerer
  - Bistår løbende med hjælp og vejledning
  - Afleder ved behov
  - Accepterer passivitet uden at lade ”stå til”

Hvordan støtter man en person med demens

- Konkret
  - Brug korte ord og sætninger
  - Sig dit navn og brug patientens navn
  - Prøv at undgå spørgsmål
  - Tal langsomt, klart og i lavt stemmeleje
  - Kun et spørgsmål ad gangen vent på svar
  - Formod at patienten forstår mere end de kan udtrykke
  - Eliminer valgmulighed
  - Gentag evt. instruktion og støt din instruktion med kropssprog og tegn

Hvor man kan få mere at vide?

- www.demensnet.dk
- www.videnscenterfordemens.dk